



## Den Besten pleit voor Nieuwe scholen en andere bekostiging

Voorzitter Rinda den Besten van de PO-Raad vindt het een goede ontwikkeling dat het stichten van nieuwe scholen makkelijker wordt en een meer eigentijdse invulling krijgt. Maar zo'n forse wijziging van het onderwijsbestel kan niet zonder een modernisering van de bekostiging.

Het vergt nogal wat inspanning en doorzettingsvermogen om nieuwe onderwijsconcepten in te voeren in het huidige onderwijsstelsel. Wie goed kijkt, ziet dat het diverse scholen en schoolbesturen al is gelukt, met dank aan experimenten, uitzonderingen in de wet en onderwijsprofessionals met lef, visie en doorzettingsvermogen. Zo zijn er scholen die het hele jaar open zijn en modern maatwerkonderwijs geven. Of concepten waar school, voorschoolse, tussenschoolse en naschoolse opvang helemaal vervlochten zijn. Waar kinderen spelend en ontdekkend leren.

"Hele mooie doordachte concepten", vindt Rinda den Besten, voorzitter van de PO-Raad. Ze zou graag meer van dit soort initiatieven en concepten zien, zowel in nieuwe als bestaande scholen. Maar door strenge regels en een schreeuwend gebrek aan geld is 'vernieuwen' zo makkelijk nog niet.

**Opheffen ongelijkheid**  
Neem de stichtingsnormen. Zelfs in het

kleinste dorp mag pas een nieuwe school worden gesticht als er 200 leerlingen zijn die naar die school willen gaan. Eenmaal opgericht, mag een school in Friesland de deuren openhouden als er nog 34 leerlingen over zijn. In Amsterdam geldt een opheffingsnorm van 200 leerlingen. Dit zorgt niet alleen voor flinke ongelijkheid. Een nieuw schoolconcept in zowel Amsterdam als Akkrum is bij voorbaat nagenoeg kansloos.

*"De PO-Raad - gesteund door de sector - wil toe naar een veel eenvoudiger bekostiging op basis van één bedrag per leerling."*

Den Besten is daarom blij met de plannen van staatssecretaris Sander Dekker die het stichten van scholen bij wet makkelijker wil maken. De staatssecretaris wil onder meer dat een nieuwe school niet alleen op denominatieve gronden kan worden gesticht, zoals dat eeuwenlang het geval was.

**Meer zeggenschap**  
Scholen en ouders moeten ook andere soorten scholen kunnen stichten. "Dit past bij de huidige maatschappij waarin mensen meer zeggenschap willen over hun leven en de manier waarop ze hun kinderen opvoeden", meent Den Besten. "Het is een groot goed dat hier ruimte voor komt. Al kan je zo'n forse wijziging van het onderwijsbestel niet zomaar invoeren. Om die tot een succes te

maken, is meer nodig." Te beginnen met de opheffingsnorm. Die moet verdwijnen als je vernieuwende concepten echt een kans wilt geven, vindt Den Besten.

**Nieuw bekostigingssystemantiek**  
Ook een nieuwe bekostigingssystematiek is 'absoluut noodzakelijk'. Dat zit

zo: Schoolbesturen ontvangen nu één bedrag (lumpsum) dat is opgebouwd uit 30 verschillende componenten. Een ingewikkelde verdeelsleutel bepaalt wie hoeveel geld krijgt. Zo is de hoogte onder meer afhankelijk van het aantal leerlingen en gemiddelde leeftijd van de leraren, en is er een speciale toeslag voor kleinere scholen. Niet alleen is dat systeem voor besturen lastig te doorgronden. Die toeslag alleen al kan reden zijn om een school te laten bestaan.

### Eén bedrag per leerling

De PO-Raad – gesteund door de sector – wil toe naar een veel eenvoudiger en modernere bekostiging op basis van één bedrag per leerling. Den Besten: "Als je beide zaken aanpakt, de opheffingsnorm én de bekostiging, wordt het veel meer een keuze van het schoolbestuur – onafhankelijk van de gemeente waar je bent gevestigd – om een school wel of niet te stichten en/of open te houden."

### Eenmalige compensatie

Het betekent ook dat sommige schoolbesturen negatieve financiële consequenties zullen ervaren. De PO-Raad heeft die effecten in beeld gebracht. Het is noodzakelijk dat dat wordt gecompenseerd. "Wij denken aan een eenmalige compensatie van € 100 à 200 miljoen. Daarmee bereik je dat die nieuwe wet over het stichten van scholen echt effect krijgt. Want door de verantwoordelijkheid daar te leggen waar die hoort (schoolbesturen) kan ook echt maatwerk worden geleverd."

*"Vernieuwing in het onderwijs zou niet alleen afhankelijk mogen zijn van bestuurlijke ongehoorzaamheid."*

### Bestuurlijke ongehoorzaamheid

Hoe de succesvolle IKC's hun bedrijfsvoering precies inrichten is niet altijd even duidelijk, zegt Den Besten. De Arbo-regels, de wetgeving op het gebied van beveiliging, de fiscale wetgeving en de wijze waarop verantwoording moet worden afgelegd zijn voor onderwijs en kinderopvang zo verschillend, dat het de bedrijfsvoering wel in de weg moet staan. "Volgens mij kan het niet anders dan dat de betrokkenen de grens opzoeken. Dat is fijn, want van dergelijke wilskracht en ondeugendheid kunnen we veel leren." Maar, benadrukt Den Besten. "Vernieuwing in het onderwijs zou niet alleen afhankelijk mogen zijn van bestuurlijke ongehoorzaamheid."

## Meer Ruimte voor Nieuwe Scholen

Staatssecretaris van OCW Sander Dekker vindt de uitwerking van artikel 23 in de Grondwet niet meer van deze tijd. Met het wetsvoorstel 'Meer Ruimte Voor Nieuwe Scholen', dat hij begin 2017 aan de Tweede Kamer wil aanbieden, moet het initiatiefnemers eenvoudiger worden gemaakt om een nieuwe school op te richten.

### Vooraf in krimpgebieden

Vooraf in krimpgebieden met veel leerlingendaling is een oplossing nodig, vindt Dekker. Het gaat daarbij niet alleen om de vraag welke scholen moeten sluiten of fuseren, maar ook welke nieuwe onderwijsconcepten en schoolsoorten in de regio gewenst zijn. Ook in gebieden met leerlingendaling hebben initiatiefnemers het recht om een nieuwe school op te richten. Het uiteindelijke doel voor alle gebieden (leerlingendaling, stabiele en groeigebieden) is een kwalitatief, goed en gevarieerd onderwijsaanbod in regio. Een onderwijsaanbod dat toekomstbestendig is en aansluit bij de wensen van ouders en leerlingen.

### Voldoende spreiding en diversiteit

Schoolbesturen zijn aan zet om ervoor te zorgen dat ook bij leerlingendaling voldoende divers en kwalitatief goed onderwijs blijft bestaan. Samenwerking en overleg tussen de besturen draagt daar volgens Dekker aan bij. Dat geldt ook voor gebieden met groei. In het wetsvoorstel is ook opgenomen dat het verplaatsen of van richting veranderen van scholen in het PO gemakkelijker wordt. Dat een nevenvestiging van een andere richting mogelijk wordt en dat een gemeente gemakkelijker de opheffingsnorm kan splitsen. Voor het voortgezet onderwijs verwijst OCW naar het Regionaal Plan Onderwijsvoorzieningen. In een RPO kunnen scholen bijvoorbeeld afspraken maken over het toevoegen van profielen in het vmbo, of over het openen van een nevenvestiging. Zulke afspraken kunnen heel belangrijk zijn bij het herinrichten van het onderwijsaanbod in een regio die krimpt.

### Regionale procesbegeleiders

Op dit moment inventariseert OCW dergelijke constructies in de praktijk. Ook wordt er juridisch onderzoek gedaan om meer helderheid te kunnen bieden over de mogelijkheden, kansen en risico's om binnen de geldende wettelijke kaders andere dan de gebruikelijke bestuursvormen te hanteren. Om de samenwerking in de regio op gang te brengen, financiert het ministerie zogenoemde 'Regionale procesbegeleiders leerlingendaling'. Zij stimuleren dat schoolbesturen, gemeenten en andere belanghebbenden gaan samenwerken.

## Eenvoudiger bedrijfsvoering

Een stelselaanpassing maakt de bedrijfsvoering van het onderwijs een stuk makkelijker, vindt de PO-Raad. De administratieve rompslomp met betrekking tot het opstellen van begrotingen en het afleggen van verantwoording wordt kleiner. De groepsomvang kan worden geoptimaliseerd (efficiënter en flexibeler onderwijs). Het management kan focus op het primaire proces.

### Op macroniveau leidt de stelselwijziging volgens de PO-Raad tot:

- Beter aansluiting bij de wensen uit de samenleving;
- Ongelijkheid tussen regio's door groei/krimp verminderd;
- Onderwijs op basis van vraag;
- Meer maatwerk en kansen voor kleinschalig (wijknaabij) onderwijs;
- Flexibiliteit in de verdeling van gelden over onderwijs en andere zaken;
- Samenwerking en/of fusie van verschillende organisaties wordt eenvoudiger.

### Wat vindt u?

Wat vindt u van de voorstellen van Sander Dekker en de PO-raad? Welke mooie en inspirerende voorbeelden van nieuwe scholen kent u? Welke oplossingen ziet u graag doorgevoerd als het gaat om nieuwe scholen? Wat moet er gebeuren om het ook financieel haalbaar te maken? Hoe komen we aan nieuwe scholen met een gezonde bedrijfsvoering? Vertel het ons. Mail [redactie@schoolfacilities.nl](mailto:redactie@schoolfacilities.nl)

